

Skriftlig innspill – høring i sak Dokument 8: 168 S (2022-2023)

Representantforslag om krisesentertilbud for kvinner i aktiv rus: A-Larm en bruker og pårørendeorganisasjon på rusfeltet støtter de syv forslagene fra forslagstillerne:

A-larm er en bruker- og pårørende organisasjon på rusfeltet med hovedkontor i Kristiansand. Organisasjonen ble startet i 1995 og vi har tilbud for brukere og pårørende over hele landet. Kjernevirksomheten er lavterskeltilbud, likepersonarbeid og brukerrepresentasjon.

Manglende krisesentertilbud til personer i aktiv rus er en kjent problematikk for våre brukere og deres pårørende. På bakgrunn av dette har vi følgende innspill:

1. Stortinget ber regjeringen fremme forslag om endringer i krisesenterlova, der kommunenes ansvar for krisesentertilbudet for utsatte grupper tydeliggjøres.

Vi støtter at det gjøres endringer i krisesenterloven, slik at utsatte grupper ikke ekskluderes fra et viktig tilbud. Mennesker med rusproblematikk og/eller psykiske lidelser tilhører en allerede sårbar gruppe i samfunnet. Dette er mennesker med liten grad av støttende nettverk, og som ofte er ekskludert fra samfunnet, de er ofte utsatt for stigmatisering og utenforskap. Det bør tydeliggjøres i krisesenterloven at ALLE mennesker skal ha rett til et krisesenter tilbud, uavhengig av eventuell tilleggsproblematikk. Personer i utsatte grupper skal ha de samme rettighetene som andre borgere, og har de samme behovene for trygghet og sikkerhet som andre i samme situasjon.

2. Stortinget ber regjeringen utføre en helhetlig kartlegging av andelen rusavhengige som er voldsutsatte, og behovet for krisesenter for personer i aktiv rus.

Personer med rus- og/eller psykiske lidelser er generelt mer utsatt for vold. Kvinner er spesielt utsatt i et mannsdominert miljø. Dette er en gruppe som har behov for tilrettelagte krisesentre som skal gi trygghet, omsorg og ivaretagelse. Mange blir i voldelige relasjoner, fordi de ikke har noe annet sted å dra/søke tilflukt. For mange er vold og overgrep en del av dagliglivet.

Mange vet ikke at det er hjelp å få, hvor de kan henvende seg eller de vet at de ikke kan oppsøke vanlige krisesentre. Mange lever også med så mye vold over tid at de ikke ser på seg selv som offer eller hjelpetrengende. Hvis en først prøver å oppsøke hjelp, risikerer en å ikke få et tilbud fra krisesentre om man er i aktiv rus – dette av hensynet til andre som bor der. Dette er ikke greit.

Det at de ofte ikke får et tilbud om trygghet når de er utsatt for vold, vitner om en dårlig tilpasset tjeneste som ikke er tilrettelagt for å ivareta individuelle behov. Derfor støtter vi en kartlegging av andel rusavhengige som er utsatt for vold, og behovet for krisesenter for personer i aktiv rus.

3. Stortinget ber regjeringen legge frem forslag om hvordan samhandlingen mellom krisesentrene og det øvrige tjenestetilbudet kan forbedres, spesielt med sikte på tilbud om skadereduserende tiltak for personer i aktiv rus.

For at tilbudet skal være best mulig, er samhandling mellom tjenestene viktig og nødvendig. Derfor støtter vi forslaget om målrettede tiltak rettet for bedre tverrfaglig samhandling. Ikke alle som trenger et tilbud ved et krisesenter, vil ønske rusbehandling eller annen oppfølging. Trygghet bør komme først, så kan eventuelle andre tiltak legges til rette for dersom personen ønsker dette.

For personer i aktiv rus må vi sikre at det medisinske tilbudet/substitusjonsbehandling er på plass sånn at man ikke risikerer å bli abstinent og derfor forlater krisesenteret eller lar være å oppsøke krisesenter i utgangspunktet. Personer i LAR må kunne få utlevert medisinen sin på krisesenteret, og brukere utenfor LAR må få tilbud om aktuell medisinerings slik at de kan benytte seg av tilbudet.

4. Stortinget ber regjeringen, i samarbeid med fagmiljøet, utarbeide nasjonale retningslinjer og kvalitetskrav for krisesentertilbud for personer i aktiv rus.

Nasjonale retningslinjer og kvalitetskrav vil gi uttrykk for hva som anses som god praksis og god kvalitet på tilbudet. Vi vil også påpeke at i utarbeiding av nasjonale retningslinjer bør man i tillegg til fagmiljø inkludere relevante bruker og pårørendeorganisasjoner og brukerstemmer.

Nasjonale retningslinjer og kvalitetskrav bør innebære:

- Tverrfaglig kompetanse på rus, psykiske lidelser, vold og traumer blant ansatte
- Kunnskap om rus/avhengighet
- Fleksible ansatte med forståelse for individuelle forskjeller
- Tverrfaglighet i bemanning/profesjoner
- Krav til brukermedvirkning i tilbudene på individ og tjenestenivå

5. Stortinget ber regjeringen sørge for at det finnes en oppdatert oversikt over hvilke krisesentre som tar imot personer i aktiv rus.

Vi vil gjerne påpeke at å nekte personer adgang til ulike helse- og omsorgstjenester på bakgrunn av sykdom og/eller diagnose er diskriminering og brudd på menneskerettighetene. Dette er også i tråd med anbefaling fra Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) som påpeker dette behovet i sin nye rapport om menneskerettigheter og rus fra 2021.

6. Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget med en plan for hvordan flere kommuner kan inkluderes i TryggEST-prosjektet, slik at helsepersonell i primærhelsetjenesten får opplæring i å avdekke personer i aktiv rus som er voldsutsatte.

Alle tiltak som kan bidra til å øke kunnskap, forebygge og trygge flere mennesker støttes av oss.

7. Stortinget ber regjeringen oppdatere veilederen til krisesenterlova slik at den tydeligere omhandler krisesentertilbudet til utsatte grupper.

Vi støtter at veilederen tydeliggjør at ALLE mennesker har krav på et reelt tilbud ved krisesentre.

Avslutningsvis vil vi nevne at vi mener at dette representantforslaget er i tråd med anbefalingene fra Norges institusjon for menneskerettigheter (NIM) som foreslår: *"Myndighetene bør utrede hvordan hjelpetilbudet til voldsutsatte i aktiv rus kan styrkes, og sikre gruppen reell tilgang til et godt krisesentertilbud over hele landet"* og vi A-larm støtter derfor tiltak for styrket rettsikkerheten overfor personer i aktiv rus, samt en faglig styrking som kan heve kvaliteten på tilbudet.

Med vennlig hilsen
Renate Stenstrøm og Tommy Sjøfjell